

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• FOR RELIGION OG KULTUR •

77. ÅRGANG

6. NOVEMBER 1965

A V I N N H O L D E T :

FINN D. THORN OM PHILIP HOUMS BOK «MANNEN FRA
NAZARET» - «EN MANN VED NAVN HARRY BRENT -
BLIKK PÅ TIDEN - KONSILNYTT - FILM - TYSKE KATOLIKKER
I VALG - LITTERATUR - LESERBREV

NR
21

NESTE NUMMER UTKOMMER 22. NOVEMBER 1965

AV KIRKENS LIV

Uken 7.—13. nov.

Uken 14.—20. nov.

22. SØNDAG EFTER PINSE

Epistel: Filip. 1, 6—11.

Evangelium: Matt. 22, 15—21.

I dagens evangelium om å gi keiseren skatt, kommer fariseerne med et nytt forsøk på å sette Jesus fast. Men atter engang blir han dem overlegen ved sitt svar, og de går sin vei i forundring. «Gi keiseren hva keiserens er» sa Kristus — de kristne er ikke fri for sine samfunnsplikter. Ikke desto mindre er de også medlemmer av et annet samfunn — det som Paulus i dagens epistel til menigheten i Filippi kaller «samfunnet i arbeidet for evangeliet». Som kristne er vi først og fremst borgere av dette samfunn — hver med sin oppgave — kalt av Ham som selv «begynte den gode gjerning i oss». Til et liv i nestekjærlighetens tjeneste — en «kjærlighet som må bli stadig rikere på kunnskap og all skjønnsomhet» sier Paulus videre. Det krever at vi må glemme oss selv, og om vi får være Hans redskap — gi Ham æren, for av oss selv kan vi intet gjøre. Med andre ord: «Gi Gud hva Guds er.»

Det er i dette samfunn vi av hjertet kan istemme messens graduale: «Se hvor godt og gledfullt det er at brødre bor sammen.»

MANDAG: Ferialdag.

TIRSDAG: *Laterankirkens vigselfest.* S. Giovanni in Laterano er pavens egentlige domkirke for bispedømmet Rom. Det nåværende konsil er det annet som blir samlet ved Vatikanet, mens vi kjenner fem Laterankonsiler som regnes blant de økumeniske kirkemøter. La oss idag be for Kirkens enhet.

ONSDAG: *Andreas Avellinus*, prest i Theatinerordenen († 1608).

TORS DAG: *Martin av Tours*, biskop. Den første som ble feiret som helgen til tross for at han ikke var martyr.

FREDAG: *Martin I*, pave og martyr († ca. 655).

LØRDAG: *Didakus*, fransiskalnerbroder († 1463).

23. SØNDAG EFTER PINSE

Epistel: Filip. 3, 17—21; 4, 1—3.

Evangelium: Matt. 9, 18—26.

Det er to sterke trosvidnesbyrd vi møter i dagens evangelium: Faren — som til tross for at hans datter allerede er død, har den fulle overbevisning om Jesu makt til å vekke henne tillive igjen. Og kvinnen — som tror at hun vil bli frisk ved bare å berøre en flik av Jesu kjortel. Begge trodde — og miraklene skjedde.

Vi trenger og å bli læget — ja, til å bli levende igjen fra syndens død. Kristus skal «omskape vårt forandrings legeme til å bli like-dannet med hans herlighets legeme» sier Paulus i epistelen. «Stå således fast i Herren» formaner han videre. Det er på troens klippegrunn vi må bygge vårt liv, og da kan også vi få høre Jesu ord: «Vær frimodig, datter, din tro har frelst deg!»

MANDAG: *Albert den store*, biskop og kirkelærer. Født i Bayern og trådte inn i dominikanerordenen i Padova i 1223. Albert var et universalgeni og ble som doktor i teologi i Paris også lærer for Thomas av Akvinas. Først i 1931 ble han helgenkåret av Pius XI († 1286?).

TIRSDAG: *Gertrud*, benediktineralbbedisse († ca. 1302), stor tysk mystiker.

ONSDAG: *Gregor*, biskop av Neocæsarea, kjent under navnet «Undergjøreren» († ca. 270).

TORS DAG: *Vigsselfesten for Peterskirken og Paulusbasilikaen i Rom.*

FREDAG: *Elisabeth av Thüringen*, enke. Sant forbilde på nestekjærlighet. Våre egne Elisabeth-søstre har gjort hennes navn kjent og elsket i Norge († 1231).

LØRDAG: *Felix av Valois*, legendarisk helgen som den senere historieforskning har fart ille med.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stille messe	Høymesse
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i> , Akersveien 5. Biskopen og prestegården 42 52 87. Sogneprestkontoret 41 41 61	7.00 9.00 9.45 og 19.00	11.00
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 68 08 68	8.30 19.00	11.00 —
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	8.15 9.00 11.30	10.00 —
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 212355	9.30	—
<i>Lunden kapell</i> , Trondheimsveien 309, tlf. 21 25 87	—	9.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	11.00
BERGEN: <i>St. Pauls kirke</i> , Christies gt. 16, tlf. 15 410	8.00 9.00	11.00 —
<i>Vår Frue kirke</i> , Helleveien, tlf. 56 245	9.30 19.00	— —
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelenstg. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongens gt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvg. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haralds gt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresia kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 21 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet</i> , Weidemannstg. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romerikstg. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikael's kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 3388	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverres gt. 26, tlf. 50 793	7.45	10.45
SARPSBORG: <i>St. Olavs kapell</i> (1. og 3. søndag) O. Haraldssonstg. 49, tlf. 53765	17.30	—
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30	10.45
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke</i> , Dronningstg. 8, tlf. 25 534	8.00	10.30
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården tlf. 21 671	8.45 19.00	11.00 —
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila, tlf. 21 671	6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 2779	8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eysteins sykehjem</i> , Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 7558	8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Storgt. 94. Biskopen og prestegården, tlf. 3604	8.15	10.30
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Mellomveien 15, tlf. 2101	6.20	—
BODØ: <i>St. Eystein kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 1447 (1. VII—31.VIII (St. Elisabeth Istitutt, tlf. 1392)	19.00 8.00	10.30 10.30
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: Hallvard Rieber-Mohn (ansvarshavende) og Åge Rønning.

Redaksjonens adresse: Neuberggaten 15, Oslo 3.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo.

Kontortid: 9—16. Lørdag: 9—14. - Tlf. 42 31 70.

Boligtelefoner: Redaksjonen 55 07 71.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 20 pr. år - Kr. 10 pr. ½ år. Utlandet kr. 24.

Annonser: 10 dager før utg.dagen (se nederst på omslagssiden). 24 nummer årlig. - Postgiro 153 21.

FINN D. THORN:

FOR KRISTUS MOT KIRKEN?

I sin bok «Mannen fra Nasaret og Den norske kirke» har dr. philos. Philip Houm gitt oss et alvorlig innlegg til debatt om den kirkelige situasjon i vårt land. Denne bok kan ingen tenkende kristen komme utenom. Blir den mottatt og forstått i den hensikt den er skrevet, vil den kunne virke en ny og bedre forståelse av kirkens plass og betydning for den kristne tro.

Dr. Houm innleder sin bok med å si at den er et angrep på den norske kirke, men samtidig ønsker han ikke at den skal bli oppfattet som et angrep på selve kristendommen. Hans mål er tvertom å vekke til forståelse for det han holder for sann protestantisk kristendom, til forskjell fra en ortodoks pietistisk lutherdom som etter hans syn forråder kristendommens sanne vesen. Grunnlaget for angrepet er at den norske kirke unnlater å gjøre kjent for almenheten det som har skjedd i forskning og teologisk tenkning i de siste hundre år, og i særdeleshet i vårt århundre. Det forfatteren her først og fremst sikter til er den moderne historisk-kritiske bibelforsknings resultater, som etter hans mening har gjort den tradisjonelle ortodokse kristendom umulig. Jesu fødsel av en jomfru, hans legemlige oppstandelse, hans død som soning for menneskenes synder, evangelienes beretninger om hans undere, alt dette strider i den grad mot det moderne menneskes videnskapelige verdensanskuelse at det må henføres til et tilbaketrukket stadium i utviklingen. En dogmatisk kristendom som bygger på slike forestillinger må enten forstås symbolsk, eller avskrives som foreldte mytologi. Hvis kirkens menn ærlig og redelig ville godta og frimodig forkynne en slik «avmytologisert» kristendom, da er det håp om at religiøs tro ville kunne bety noe verdifullt også for vår tids mennesker.

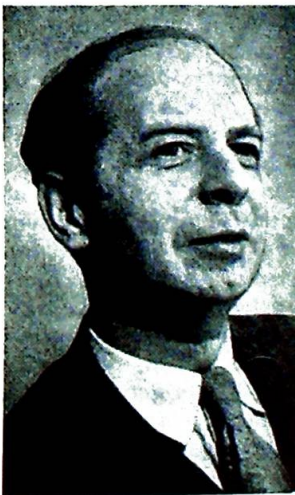
Det er selvsagt ikke mulig i en kort omtale å gå nærmere inn på alle de problemer som dr. Houms bok reiser. Særlig måtte det påpekes at han altfor ofte er tilbøyelig til å utgi omstridte spørsmål i bibelforskningen for fastslåtte kjensgjerninger.

Med denne bok stilles her på nytt det to tusen år gamle spørsmål om hvem og hva Mannen fra Nasaret var, og om kirkens tro på ham som Guds sønn er en eneste stor feiltagelse. Vi har med andre ord for oss en ny versjon av temaet om hvem Jesus var og hva kirken

har gjort ham til. Dette tema behandler dessverre dr. Houm med adskillig ensidighet. Han har lest en god del teologer som sogner til Rudolf Bultmanns eksistensielle kristendomsforståelse, særlig tar han den meget omstridte danske professor P. G. Lindhardt til inntekt for seg. Men utenfor denne retning i moderne protestantisk teologi ser det ut til at Houm er mindre orientert. Der gis dog en rekke ledende teologer, såvel protestantiske som katolske, hvis videnskapelige kvalifikasjoner er hevet over enhver tvil, og som fullt ut står fast på den kirkelige tro som Houm karakteriserer som foreldet mytologi. En mann som Oscar Cullmann ser det ikke ut til at Houm har kjennskap til. I det samleverk om «Den historiske Jesus» som kom ut i Tyskland i 1962 ville han lært å kjenne en rekke førende såvel protestantiske som katolske teologer som inntar andre standpunkter enn det som Houm altfor ensidig holder for det eneste riktige. Det forbauser også at der i dr. Houms litteraturfortegnelse ikke forekommer et eneste fransk navn (bortsett fra Anatole France!). Over et verk som Pierre Benois «Exegèse et théologie» ville han stiftet bekjentskap med en internasjonalt anerkjent katolsk ekseget som kunne ha gitt ham forståelse av at katolsk bibelforskning ikke er så totalt akterutseilt som enkelte av forfatterens hentydninger til katolisismen synes å tyde på. Siden det først og fremst er i Danmark at Houm finner en teologi som svarer til tidens krav burde han også ha omtalt så betydelige danske teologer som K. E. Skydsgaard og Regin Prenter, som langt fra deler sin kollega Lindhardts syn på den kristne tro. I Sverige kunne en teolog som Anton Fridrichsen på vesentlige punkter ha korrigert forfatterens syn på Jesu skikkelse og kirkens forståelse av ham.

De teologer som får den verste behandling i Houms bok er selvsagt de norske som sogner til Menighetsfakultetet. Dem levner han ikke megen ære. Men hans angrep på dem skyter langt over målet. Vel kan man i flere henseender være uenig i den måte som teologer som Ole Hallesby og Carl Fredrik Wisløff begrunner og forkynner den kristne tro på. Men deres kristne grunnsyn er dog på vesentlige punkter det som den kristne kirke til alle tider, og like fullt den dag idag, bekjenner seg til som umistelig kristen arv. Dr. Houm finner at de ortodokse lutherske teologer i Norge ikke bare er ensidige, men at de endog langt på vei er uhederlige ved deres — som han mener — fortielse av den moderne forsknings resultater. Den kritikk som dr. Houm her

(Forts. s. 341)

En kultivert litterat som med alvor og engasjement beveger seg inn på teologiens område, er ikke akkurat noe hverdagslig i Norden. Dr. Philip Houms bok «Mannen fra Nasaret og den norske kirke» har vakt stor interesse og er allerede blitt grundig kommentert på flere hold. Forfatterens utgangspunkt er en utvilsomt oppriktig følt vantrivsel ved splittelsen mellom et tilnærmet pietistisk kristendoms-monopol og det øvrige kulturliv i Norge. Men i sitt bibelkritiske alternativ går han over gevinn, hevder pater Finn D. Thorn i denne artikkelen.

ÅGE RØNNING:

«EN MANN

KRIMINALSERIER

For en uke siden snakket forlagssjef Øivind Seip Berggrav tilfeldigvis med overlege Willey Olsson. Samtalen kom visst inn på TV's kriminalserier og unge mennesker, og begge var interessert. Berggrav bl. a. som medlem av Kringkastingsrådet, dr. Olsson som leder av Helserådets avdeling for barne- og ungdomspsykiatri.

Men Berggrav sier etterpå ganske åpent og ærlig:

— Meg personlig har det ikke falt inn at dette virkelig var et alvorlig problem før jeg hørte dr. Olsson fortelle om hvordan han til daglig kunne se resultater av TV-seriene.

I unges sinn. Og handlinger. I Oslo.

Og før vi går videre her: Hvor mange av oss er ikke i samme situasjon? Hvor mange av det store flertall av ellers gode, ganske ansvarsbevisste og kjærlige foreldre for eksempel har giddet eller våget å sette seg ned og tenke skikkelig over hvorfor de lar sine 14—15 åringer (ofte de som yngre er) se stykker som «Nøkkelen» og «Helgenen» og «En mann ved navn Harry Brent»? Hvor mange kan begrunne for seg selv hvorfor de gir ungene denne ukentlige injeksjon av mord i West End?

En injeksjon som, grovt sagt, i katolske hjem kanskje plasseres under huden tolv timer før søndagens høymesse.

Undskyld at vi stiller spørsmålet. Men er det ikke grunn til å tro at det er mange gode foreldre som velger den minste motstands vei her og nekter å se visse ubehagelige sannheter i hvitogot.

Selvfølgelig kommer vi med spørsmål med en viss beven. Vi har også hatt våre svake øyeblikk. Men plutselig sitter en der, og det er ikke vei utenom lenger.

Altså: Hvorfor lar De Deres barn og unge se kriminalserier på TV?

Vi mottar med glede et forsvar for de unge og seriene. Vi har allerede forsøkt å oppspore slike klare tanker, det ville jo nesten være å håpe at det er noen som handler bevisst.

Alle de andre har vi et forfengelig håp om at denne lille artikkel vil rugge ved noen plagsomme minutter.

Hvor farlige er seriene? Er de farlige? Vi stiller selv spørsmålet til overlege Willey Olsson. Som svarer:

— Min oppfatning er at dette ikke er så uskyldig som vi tror. Det er nok unge som identifiserer seg med det de ser og som dermed kan få et farlig adferdsmonster, og et farlig syn på menneskelige og materielle verdier, det annet kjønn osv. Dette kommer jo rett inn i stuen hvor vi er temmelig forsvarsløse. Jo, jeg tror vi skal være på vakt mot «de gode, koselige mord».

Forfatteren Finn Carling, en av de som har forsøkt å sette seg inn i TV-problemene sier:

— Problemet er i hvilken grad slike kriminalspill oppleves like uvirkelig for barn som for oss. Det er jo opplagt ikke virkelighet for oss voksne, men det har jeg følelsen av at det er for de unge. Og jo tettere opp til vår egen verden stykkene lages, jo mer forflates inntrykkene. Det myrdes, men det er ikke noe liksom. Da jeg var i Amerika så jeg at en ung gutt skjøt ned en pike fordi hun ikke ville gå på kino med ham. Han skjønnte ikke hva han hadde gjort før hun plutselig døde. Det var slik de gjorde med de gjerne jentene, han hadde sett det kveld etter kveld — på TV-skjermen.

ØDELEGGENDE OG UVIRKELIG KJERNE

— Men vi så da cowboyfilmer i gamle dager med skudd og drap uten å ta synlig skade av det?

— Cowboyfilmene var ikke virkelighet, de foregikk i en helt uvirkelig verden. De moderne stykkene foregår i et miljø som ligner akkurat vårt eget. Det er forskjellen. De gamle eventyr var uvirkelige i sin form, men hadde

Forfatteren Finn Carling er psykolog av utdannelse, og gjør seg visse bekymringer når det gjelder skillet mellom drømmeverden og virkelighet hos de yngre av tenåringsene, når de ser «pang-pang-programmene» i TV.

«VED NAVN HARRY BRENT»

NORSK FJERN SYN — TILLATT FOR UNGE?

en kjerne av sannhet og virkelighet. De moderne «eventyr» er tilsynelatende virkelige, men de har en helt ødeleggende og uvirkelig kjerne.

— Det er farlig hvis TV brukes passivt og massivt, sier Carling. Det engasjerte forhold til virkeligheten ødelegges. Virkeligheten betyr ikke noe, folk dør, ruller seg over på siden, det betyr ikke noe. Mitt hovedpoeng her er hvorvidt de unge klarer å oppleve seriene som uvirkelige. Antagelig har de under 15—16 år vanskelig for det.

Of forlagssjef Seip Berggrav slutter seg til:

— Jo, de siste dagene har jeg blitt betenkt. Jeg har ikke tenkt over dette før nå, det er jo et helt nytt problem.

Forlagssjef Øivind Seip Berggrav, redaktør av tidskriftet «Kirke og Kultur», stiller en kristen legmanns og oppdragers nærgående spørsmål til seg selv og andre: Viser vi ansvar nok?

PRESS UTENFRA

Som andre har han jo snakket med folk som sier at det ikke er mulig eller engang ønskelig å beskytte barna mot alt. De har krav på å se litt av virkeligheten. Men igjen, vi vil minne om Carlings ord som vi virkelig underskriver: dette vi ser på skjermen i kriminalseriene er jo ikke virkeligheten.

Altså: vi har et problem. Noen er enige om det, ja, fler og fler når man går dem på klingene.

En mor vi har snakket med sier: — Vi er litt usikre, men vi lar de største få se kriminalstykkene. (5. folkeskoleklasse og 1. real.) Vi prøver å si til dem at det ikke er virkelig, men vi vet jo ikke hvordan de tar det.

En far sier rett ut: — Ærlig talt, vi har gitt etter for husfredens skyld. Naboungene får se disse stykkene, det blir et slags press.

BARN OG VOKSEN

Undertegnede hører til den store halvhvite flokk som kjemper mot «presset utenfra», uten helt å få husets unge til å forstå hvorfor.

Ganske bevisst har vi forsøkt å gi dem lov til å se TV-filmer som de fleste kanskje ville stemple som KUN FOR VOKSNE — i de tilfeller hvor de er en del av vår virkelighet, på godt og ondt. Hvor mennesker dør, men aldri for å underholde oss.

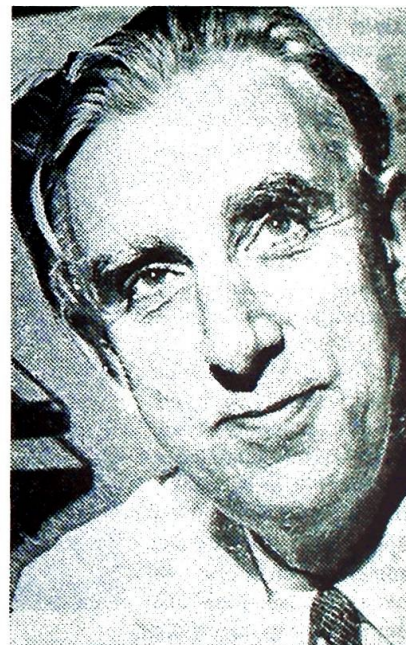
Dette er kanskje galt, jeg er ikke hundre prosent sikker. Likevel tror jeg det er sunnere i den første verdenskrigs skyttergraver enn i Helgenens dagligstue i det lange løp. Og det er sterkt sagt om Helgenen og hans like.

Endelig til slutt, for å være helt ærlig, jeg akter ikke selv å la være å se disse tingene fordi om jeg nekter de unge det. Jeg har nettopp fylt 40, og det finnes ennå grenser mellom barn og voksen. Jeg er gammel — modig nok til å mene det. Jeg vil ikke fratas min lille avslappede kriminalstory fordi om mine sønner ennå er for små til å fatte sammenhengen mellom TV-spillet og det liv de skal leve.

Jo, jeg gir når som helst avkall på Helgenen, men ikke på slike ting som «En mann ved navn Harry Brent». Det er ingen grunn til hyklersk å si at vi voksne ikke setter pris på en slik sak av og til. Og vi faktisk kan trenge det.

Betingelsen er at vi forstår.

Men for himmelens skyld, la ikke ansvaret for de unge glippe oss ut av hendene fordi vi ikke orker å tenke gjennom sakene.

Overlege Willey Olsson har betydelig erfaring når det gjelder ungdomskriminaliteten og dens motiver. Han synes vi skal skjerpe vår vaksomhet og kritikk når det gjelder det sterke innslag av vold, mord, kynisk menneskebehandling i underholdningsstoff som også slukes intenst av uferdige, unge mennesker.

DE PRIVATE SKOLER

Det skal utarbeides retningslinjer for statsstøtte til de private skoler. Dette ble opplyst i den erklæring som regjeringen Borten la frem i Stortinget i oktober.

BLIKK på TIDEN

MYE VIL HA MER

■ Ifølge en avismelding er *tyverier* blitt «et stort problem» i det skinnende, nyslåtte universitetsmiljøet på Blindern. Ikke minst gjelder det bokhandelen der oppe, som regelmessig må ha sivil politit på besøk. Når det skjer, «tar de alltid én», forteller butikksjefen.

Man leser — en smule tafatt.

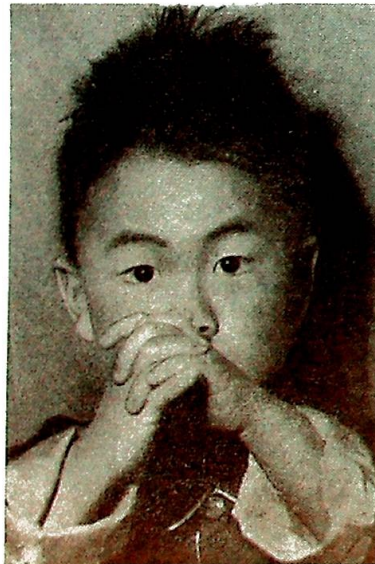
For den som har sin egen studietid 20 år tilbake, og husker de vilkår landets vordende akademikere *dengang* måtte avfinne seg med, hva miljø, økonomi og sosial status angår, er det nærmest en gåte hva akademikerne kan finne på å stjele — når man ser litt på hva de i dag får. For det må da vel i hvert fall være nød og bitter nødvendighet som gjør mennesker til tyver?

Hvilket imidlertid er et anstrengt gammeldags spørsmål. Mer livsnært er det kanskje å be psykologer og sosiologer om en forklaring på dette merkelige fenomen. Svikt i oppdragelsesmønsteret? Hemningsløs kravmentalitet? Hevn mot et overorganisert samfunn og en overdimensjonert velferd?

Vi venter spent på rapporten. Og vedder trygt en knapp på at den — uansett konklusjon — vil kunne plaseres innenfor dette perspektiv: Menneskene *blir* ikke automatisk bedre av å få det bedre. Butikksjefen, med mer-utgiftene til politivakt i sin bokhandel for landets vordende intellektuelle elite, vet kanskje mer om menneskenaturen enn mang en blåsyd menneskevenn. Selvfølgelig dreier det seg om «avvikere», på en bred bakgrunn av hederlige ungdommer. Men de er altså for mange — ja et helt «problem».

BARNET

■ Årets Nobelpris gikk til UNICEF — De forente Nasjoners internasjonale innsats for barna. Vi kommer sist i køen med vårt — «bravo»: Her er en utdeling som visst ingen vil diskutere. Kommentarer er komplett overflødig for alle som, beskjemmede trygt i sin egen stue, har sett på bildeskjermen hva livets «gave» kan innebære for talløse barn, som fødes rett inn i krigen, underernæringen, skitten og håpløsheten. De 400 000 kronene er en dråpe i et hav av lidelse. Men den påmindelse og moralske utfordring Nobelkomiteens avgjørelse innebærer, er mer enn velkommen.

Den er visst også nødvendig. Gavmildheten i Norge, som er en realitet, må nemlig ikke måles utelukkende på stigningen i innsamlingsbudsjettene. Den må måles på levestandard og forbruk — på våre sterkt økende krav til velvære. Det norske folk bruker nærmere fire millioner kroner *pr. uke* — ja De leste riktig! — bare på ukeblader. Når en samtidig hører ymt om, at innsamlingen til sivilbefolkningen i Viet-Nam går heller tregt,

blir en fælen. For elendigheten der, den sørger våre massemedia hver dag for at vi får inn i øynene.

«Den menneskelige familie» heter det vakkert. Familie —? Det er langt igjen.

DE ENØYDES LAND

■ Dr. Philip Houms bok, som vi omtaler i en spissartikkel i dette nummer, har møtt stor oppmerksomhet i pressen — vel-skreven og utfordrende som den er. Personlig er vi kanskje mest interessert i hans forestillinger om en kristendom — ja en kirke — som skulle kunne eksistere og bli et åndelig hjem løsrevet fra det som i to årtusener har vært selve kjernen i dens tro og forkynnelse: At Jesus var Guds Sønn og at han ved sin seier over døden i oppstandelsen ga menneskene et evig liv. Ikke i symbolsk, men i faktisk betydning. Philip Houms alternativ forundrer: Denne estetisk-rasjonalistiske religiøsitet — i en kirke?

Tre ledende lutherske teologer har gitt «Mannen fra Nasaret og den norske kirke» grundig og saklig nyansert omtale. Deres artikler fortjener å bli lest, som høyst tankevekkende og nyttige randbemerkninger til en bok som engasjerer en sterkt i hele kristendommens sannhetsproblem. De tre (dr. theol. Tor Aukrust i «Aftenposten»s morgennr. 27. oktober, dr. theol. og philos. Per Lønning i «Morgenposten» 25. oktober og universitetsstipendiat Peter Wilhelm Bøckman i «Morgenbladet» 25. oktober), er karakteristisk nok helt enige om fordelingen av ros (eller innrømmelse) og dadel.

Bokens oppgjør med *ensidigheten* i den teologiske informasjon i Norge bejaer de langt på vei. Men de har alle tre lett spill når det gjelder å påvise forfatterens egen bastante ensidighet, når han gjør en bestemt radikal skole-teologis høyst diskuterte hypoteser til nærmest alment vedtatte kjennsgjerninger. De mange påstander om uredelighet slår dermed kraftig tilbake — eller rettere: Viser hvor snikende *ubevisst* den kan være for det personlig engasjerte menneske, enten det gjelder Philip Houm selv eller de teologer han angriper så håndfast.

Ensidighet dreper alltid og overalt den saklige dialog. Det er grunnen til at så mange av våre hjemlige debatter er sterile. Vi har lite overskudd til bredde og innlevelse. Allikevel er denne boken et stort fremskritt. I sitt alvor, sin verdibevisthet, sin begynnende vilje til virkelig informasjon, ville den vært en sensasjon i 30-årenes opphetede og dypt usaklige religionsdebatt. Den kunne også ha vært et mer fruktbart incitament i den nå-værende situasjon. Dr. Lønning sier det slik:

«Det er i grunnen synd, at de kretser som dr. Houm først og fremst vender sin anklage mot i denne bok, vil få så altfor lett spill med å forsvare seg. Der er nemlig noe i hans anklage. Der er altfor meget i den. Men ved at han selv nå har gjort så meningsløst for meget ut av det, forfeiler kritikken sin virkning. Med 50 prosents moderasjon kunne virkningen ha blitt voldsom. Og på lengre sikt befordret en forandring. Nå vil den i stedet bevirke forherdelse.»

Hvilket er en dyster spådom.

MOT ET KOLDERE KLIMA?

■ Blod er som bekjent tykkere enn vann, og det er den samme fare for kristelig innkapsling den bergenske domprostens bror, teologen Inge Lønning kommer inn på, i sine redaksjonelle «Streif» i tidsskriftet «Kirke og Kultur» (oktobernummeret). Han har festet seg ved de skarpe frontlinjer som ble trukket opp i en erklæring fra et legmannsmøte på Vestlandet i sommer, der så forskjellige fenomener som Kirkenes Verdensråd, samarbeidet med den katolske kirke, den liberale teologi, den kirkelige aktivitet(!), de kristelige ungdomsklubber og litt av hvert annet fikk gjennomgå.

Med henblikk på den almene religiøse situasjon i Norge

(hvorav vi er en del!), har det sin interesse også for katolikker å lese hva Lønning den yngre har på hjertet:

«Foreløpig er det for tidlig å spå noe om hvilken innflytelse de nye anstrengelser for å trekke indre kirkelige skillelinjer vil komme til å få. Det som imidlertid er helt klart, er at innflytelsesrike ledere for innflytelsesrike organisasjoner satser sterkt på å bringe den relativt fredelige periode vi har gjennomlevd i Den norske kirke i senere år, til ende. Utvilsomt er det mange, ikke minst innenfor det kristne legfolk, som vil beklage en slik utvikling. Det er ikke uten videre sikkert at det er grunn til det. Dersom de saklige motsetninger innenfor Den norske kirke virkelig er så store at de svarer til de store erklærings store ord, burde alle være glade over at det blir klargjort, og at der blir ført åpen tale. En tåkelegging av reelle motsetninger er verre enn alt, og åpen teologisk debatt har aldri vært til skade for noen kirke.

Men det som ubetinget vil være å beklage, er en kirkelig partipolitikk som kapsler seg inn og nøyer seg med å ta avstand fra alle «moderne» tendenser etter hvert som de melder seg. Åpen meningsbrytning og klare standpunkter er der ingen grunn til å gråte over. Men teologisk isolasjonspolitik kan der med rette felles tårer over. For en teologi som alene kan leve i isolasjon, vil snart dø av isolasjon.

Det er ikke lett å fri seg fra frykt for at den nye indre kirkelige opphetning tegner en farlig feberkurve.»

Den er nå, de tapre ord til tross, ikke så lystelig den spådommen heller.

Frater Candidus.

«HØYDEN» OG ANDRE MARERITT

Militærlivet ble engang farlig forherliget. Etter siste krig dominerer — forståelig nok — den motsatte ytterlighet: Kunsten avspeiler den bitre skuffelse over at krigen og dens jernharde forberedelse fremdeles er noe tragisk aktuelt.

En militærleir, midt i en stor nord-afrikansk sandørken. Midt i leiren etslags sandfjell. Strevende opp og ned, med full oppakning, under glødende sol og til gneldrende britisk sersjantkommando: En håndfull utmattede soldater. Trening? Mer enn det: Straff.

Sidney Lumet, som har laget denne filmen, kjenner vi fra før som en fin og menneskelig filmskaper — ingen glemmer vel den humanistiske appellen i hans «Tolv edsvorne menn». Også her gjelder det mennesket mot systemet — blant alle de priser denne filmen er blitt overøst med, er visst også en katolsk. I pinefull detaljert grusomhet skildrer «Høyden» hvordan oppsettsige soldater får først sin vilje, derefter sin personlighet og endelig — i et ekstremt tilfelle — sitt liv knust i en britisk straffebataljon under siste krig. Sean O'Connery, her langt mer spennende enn i sine infantilt glatte James Bond-filmer, er den ene som gjør opprør mot det stålharde systemet — mot seg har han typer som gjennom ypperlig spill gir oss rikelig anledning til å studere sadisme pr. nær-

bilde. Dette er altså, tross ufyselighetene, en «moralsk» film — de «gode» og «onde» er tydelig fordelt, i en intelligent fortalt og nærmest kvelende godt fotografert (sol, sved, sand, utmattelse!) intrige.

Uten at Oslo Kinematografer vel har planlagt konsentrasjonen, vandrer tankene til det påfallende sterke innslag av sykt sinn i høstens «gode» — dvs. kunstnerisk høyverdige — filmer. I en annen britisk produksjon, «Avsporet», med den franske skuespillerinnen Catherine Deneuve i hovedrollen og under polakken Polanskis likeledes fremragende regi, skildres utbruddet av en sinnssykdom, med mord til følge, så pågående detaljert og eksakt at kvalme og angst melder seg, og en lege ved Lier Sykehus har kunnet rykke ut i en midt-dagsavis og bekrefte sykdomsbildet. Den i forrige nummer omtalte filmen «Samleren» hørte jo også hjemme i en sykejournal.

Hvordan tolke denne kombinasjon av utvilsom filmkunst og avsporet pervertert, menneskesinn? Kanskje slik: Inn over etterkrigstidens kunst i alminnelighet, og film og teater i særdeles, ruver en mørk, skremmende skygge. Krigen avslørte avgrunner i det menneskelige som ingen hadde trodd på muligheten av — vi er alt annet enn ferdige med sjokket fra Auschwitz og Hiroshima. Derav denne innbitte, sinte og hensynsløse kartlegging av de ytterste destruktive muligheter i vårt vesen. Kanskje er det en nødvendig prosess — før vi med alibiet i orden kan vende tilbake til det byggende og gode i menneskeskildringen. Det er en hård og ofte deprimerende pønitense. Men den rommer — når den ikke, som det dessverre altfor ofte skjer, faller i spekulasjonen og sensasjonen — et element av sannhetsraseri som ikke bør forbause eller sjokkere oss. To hundre års rosenrød fortolkning av mennesket som entydig «godt av naturen» skal sones — og «denslags demoner utdrives kun med bønn og faste». Kristne tilskuere skulle egentlig være vel utrustet til å bære den begavede utrivligheten i disse kunstproduktene (men er de det?). Ikke bare fordi deres tro aldri har forflyktiget eller løyet om falllets og fornedrelsens mulighet i mennesket. Men fremfor alt fordi de vet noe annet om mennesket, som holder det håpløsheten fra livet: At det kan være Guds tempel.

X.

KIRKEKONSERT OG PHILIP HOUMS

«MANNEN FRA NAZARET» I KATOLSK FORUM

Tirsdag 9. november arrangerer Katolsk Forum en kirkekonsert i St. Dominikus Kirke, til inntekt for Landsinnsamlingen til sivil-ofrene i Viet-Nam. Medvirkende er Musikk-konservatoriets kammerkor, under ledelse av John Lammetun, og videre Bjørn Boysen (orgel og fløyte), Trond Kverno (orgel), Kjell Karlsen (oboe), Nils Bjerkestrand (orgel).

På programmet står blant annet verker av Buxtehude, Händel, Mendelsohn og Arild Sandvold.

Vi anbefaler varmt denne anledning til å kombinere en utsøkt musikk-aften med den sårt nødvendige støtten til et godt og viktig formål.

Følgende tirsdag, 16. november, er viet en analyse av dr. Philip Houms bok «Mannen fra Nazaret og den norske kirke», ved pater Finn D. Thorn.

FEM NYE KONSIL

DET FRANSKE EPISKOPAT

ROMA-RAPPORT
FRA PATER
ALBERT RAULIN

Den 28. oktober promulgerte pave Paul fem nye konsildokumenter om utøvelsen av bispeembedet, klosterlivet, presteutdannelsen, den kristne oppdragelse og de ikke-kristne religioner. Dette skjedde på en høytidelig konsilsamling hvor paven selv hadde forsetet, i likhet med de to tidligere promulgeringer (4. desember 1963 for liturgien og masse-mediene, 21. november 1964 for Kirken, økumenismen og de katolsk-orientalske kirker). Hittil hadde slike høytidelige plenarmøter avsluttet en sesjon. Denne gangen må vi sannsynligvis regne med tre bølger av dekreter.

I og med at den endelige votering alt hadde funnet sted i midten av oktober for de fem omtalte tekster, var det likesom ingen grunn til å vente konsilets siste dag for å promulgere dem. Og ved å velge 28. oktober har pave Paul VI ønsket å uttrykke konsilets takknemlighet overfor hans forgjenger Johannes XXIII hvis kroning til pave fant sted på denne dag for syv år siden.

Man ville forgjeves søke etter en sammenheng mellom de fem dokumenter som nu har fått den katolske kirkes mest offisielle stempel. Alene danner de nemlig på ingen måte en helhet. Det er bare en rekke tilfældigheter som, i det hinderløp konsilet utsetter sine utkast for, har ført dem samtidig i mål. Der eksisterer åpenbart en intim sammenheng mellom dekretet om presteutdannelsen og teksten om prestens liv og oppgaver, men i fjor høst ble det ene utkast funnet verdig, mens det andre ble forkastet. Derfor har de måttet skille lag, og vi får, etter alt å dømme, ikke konsilets siste ord om prestens liv og arbeid før kirkemøtets siste dag. Det er altså klokt å vente til man har fått alle tekster før man danner seg et bilde av den bygning som konsilfedrene reiser: først da vil nemlig de tre arkitektoniske trekk tre frem i lyset.

I denne omgang får vi altså fem ferdige tekster. Tre av dem blir, i kirkemøtets faglige sprog, betegnet som *dekreter*: uten å være «konstitutive» normgivende. De to andre går under navnet *erklæringer*. Som man ser, legger konsilet vekt på å bruke det rette ord på det rette sted.

Det første dekret handler om *utøvelsen av bispeembedet*. Dets umiddelbare forankring finner vi i konstitusjonen *De Ecclesia*, tredje kapitel. Den dogmatiske tekst vedtatt ifjor hadde gitt oss en teologi, nå ser vi hvordan denne skal omsettes i praksis. Opplegget er innlysende: 1) Biskopens forhold til kirken i dens helhet: biskopenes forhold til paven, den nyopprettede bispesynode, samarbeidet med den romerske kurie. 2) Biskopens administrasjon av eget bispedømme (som tar brorparten av dekretet): her hører vi om behovet for a jourføring av bispedømmenes antall og størrelse, om bispedømmets forskjellige organer og ikke minst om sognenes plass i helheten, om menighets-

og andre prester i bispedømmets tjeneste. 3) Biskopenes samarbeid tvers over bispedømmenes grenser: dette tredje kapitel er det nyeste med den store vekt som blir lagt på bispekonferansene og deres oppgave å tilpasse de almene lover til de enkelte regionale enheters spesielle situasjon.

Det annet dekret angår *klosterlivet* og bygger videre på det femte kapitel av konstitusjonen om Kirken. Ordenssamfunnenes mangfold gjør det hverken mulig eller ønskelig å gå inn i detaljer, men retningslinjer blir gitt som vil kunne hjelpe de enkelte institusjoners lovgivende organer til å gjennomføre den tilpasning, den forenkling og den modernisering som vår tid forlanger for at klosterlivets vidnesbyrd skal bli hørt.

Det tredje dekret tar for seg *prestenes utdanning*. Bispekonferansene får utstrakte fullmakter til å gi denne utdanning det spesielle preg som ulike situasjoner forlanger. Filosofi- og teologiundervisningen skal fornyes i pakt med Kirkens intellektuelle *aggiornamento*, moderne strømninger og hjelpevidenskaper skal få en bredere plass, den pastorale utdannelsen skal styrkes, og biskopene skal i større grad enn tidligere sørge for å gi prestene muligheter til videre utdanning gjennom hele livet.

Om *den kristne oppdragelse* får vi intet dekret, men en erklæring. Det første som slæes fast er ethvert menneskes rett til utdanning, men hovedvekten blir lagt på den kristne oppdragelse, med forsøk på å presisere foreldrenes rettigheter og plikter i forhold til samfunnet. På samme tid som en effektiv hjelp blir lovet alle foreldre som har sine barn på ikke-katolske skoler, fremheves de katolske skolers — ja også universiteters — betydning, men ikke i konkurranse så meget som i samarbeid med alle andre utdanningsinstitusjoner.

De unge av i dag — oppfatter de ordenskallet og klosterlivet som en faktisk mulighet? Der er intet katastrofalt fall i tallet på de unge som søker til dette Kirkens spesielt innviende «innsats-personale». Men konsilet har innsett og fastslått, at foreldede mønstre i arbeidsmåte, metoder og livsstil i mange av Kirkens ordener og kongregasjoner kan fjerne de unge fra ordenslivets alternativ. Ikke av makelighet og mangel på offersinn eller innsatsvilje. Men simpelthen av solidaritet overfor den tid og det slektledd som er deres. Det vil konsilet at de ansvarlige ordensforesatte skal forstå og trekke konsekvensene av, så de kan tilpasse ordenslivets tidløse verdier til Kirkens og menneskenes faktiske behov i vår tid.

OKUMENTER VEDTATT

«JA» TIL ARBEIDERPRESTER

Den siste erklæring, den korteste av våre tekster, er også den som har den mest bevegede historie bak seg. I dag heter den «Erklæring om Kirkens forhold til de ikke-kristne religioner». Opprinnelig var det bare tale om jødene. Det var pave Johannes' uttrykkelige ønske å oppnå en konsilerklæring mot antisemittismen, og paven visste også hva han gjorde da han betrodde oppgaven til kardinal A. Bea og hans sekretariat: han ville ikke utsette seg for en lunken behandling av problemet. Men sekretariatet var ment som et økumenisk organ, og det viste seg praktisk talt umulig å innordne en tekst om jødene i et dekret om økumenismen. Derfor fant man ut at det i høy grad også var behov for samtale med andre ikke-kristne religioner (senere er et sekretariat blitt opprettet i Rom med dette formålet for øyet), men det viktigste ble at kardinal Bea beholdt teksten i sin kommisjon. Det ble ført en lang og seig kamp for å overbevise de arabiske land om at dette ikke var kamuflert politikk. De fleste som er fullstendig fremmed for den kruttønne som heter Den nære Orient, vil nok synes at konsilet her har tatt altfor mange hensyn, selv om jødernes positive reaksjon overfor den ferdige erklæring vil kunne overbevise dem om at teksten i alt vesentlig har bevart sin kraft. Enkelte samtaler med kolleger og confratres som bor i Egypt eller andre arabiske land, overbeviser imidlertid — selv om man ikke er enig med deres forbehold — at det er lett å uttale seg på avstand, men vanskeligere å se problemene under alle synspunkter. For å si det med en dominikaner bosatt i Israel og som ble intervjuet av den italienske televisjon samme dag som erklæringen ble vedtatt med overveldende flertall: Vi er meget glade og takknemlige for erklæringen selv om vi ikke har oppnådd den i den form den hadde i pave Johannes' hjerte. Nu gjelder det å sette den i praksis, og prøvestenen blir i første omgang

om alle katekismer, bibelhistorier og religionsbøker blir gjennomsett og rensert for alt det «som ikke stemmer overens med den evangeliske sannhet og med Kristi ånd» for å sitere selve teksten.

Den siste bemerkning gjelder selvsagt enhver konsiltekst: alt kommer an på hvordan tekstene blir satt ut i livet. De biskoper som deltok i Tridentinerkonsilet gjorde et praktfullt stykke arbeid, men deres verk ville vært glemt for lengst om ikke en annen generasjon av biskoper hadde oversatt deres teologi i handling. Viktig er det våre biskoper alt har gjort på Det 2. Vatikankonsil, viktigere er det de nu kommer til å gjøre, når de vender hjem etter sin lange arbeidsdag i Rom.

Callene:

Tre av de fem skjemaer ble vedtatt nesten enstemmig, to av dem, erklæringen om forholdet til de ikke-kristne og jødene, og om den kristne utdannelse med overveldende flertall.

Biskopenes stemmetall, før dokumentene ble høytidelig erklært vedtatt av pave Paul VI, var:

Dekretet om biskopenes plikter:

vedtatt med 2 319 mot 2 stemmer.

Erklæringen om forholdet til ikke-kristne og jødene:

vedtatt med 2 221 mot 88 stemmer.

Om den kristne utdannelse:

vedtatt med 2 290 mot 35.

Om det religiøse liv:

vedtatt med 2 321 mot 4.

Om presteseminarene:

vedtatt med 2 318 mot 3.

ARBEIDERPRESTENE KOMMER TILBAKE

Den 25. oktober gikk en sensasjonell nyhet ut til verdenspressen: Etter ti års stillstand gjenopptas i Frankrike eksperimentet med arbeiderprestene. Såvel det overveiende flertall franske biskoper som — og det er noe nytt — avgjørende instanser i den romerske kurie er kommet frem til en avgjørelse som gir grønt lys for presters heltidsarbeide i fabrikkene og deres profesjonelle nærvær i arbeidsmiljøet. Dermed avvikles definitivt en negativisme overfor dette generøst tenkte pastorale og sosiale foretagende som store kretser av den ikke-katolske opinjon hadde ytterst vanskelig for å godta, og som også innen Kirken miskjente adskillig kompetanse og ansvarsfølelse overfor de moderne avkristnede industrielle miljøer.

Det var som kjent under Pius XII at arbeiderprestene ble trukket tilbake, under sterkt press fra vatikanske kretser som, forøvrig slett ikke helt uten grunn, så med uro på eksperimentets utvikling — utilstrekkelig forberedt som det i mange tilfeller var. Johannes XXIII synes her å ha fastholdt en forsiktig og konservativ linje, mens pave Paul VI lenge har vært kjent som positivt interessert i foretagendet.

Meldingen vil få betydelige konsekvenser også for dekretet om prestens rolle i Kirken og samfunnet — en tekst som ennå er under utarbeidelse.

TYSKE KATOLIKKER I VALG

TENDENS PÅ TVERS AV AVGJØRELSEN

Den lange, noe kjedelige og for enkelte ganske unormale forlovelsen mellom tysk katolisisme og de kristelige demokrater, CDU, ble faktisk brutt midt under Erhards imponerende valgseier. Eller for å holde oss i bildet: tyske katolikker har politisk begynt «å gå ut med andre». I alle valgresultatene og den efterfølgende drakamp om taburettene, har man visst ofte hoppet over noen tall som gir en høyst oppsiktsvekkende opplysning om dette, hver tredje katolikk i Tyskland stemte socialdemokratisk, SPD, og partiet erobret noen rene katolske strøk, både i storbyer og, enda mer bemerkelsesverdig, enkelte steder på landsbygden. Det vil være lovlig enkelt å avfeie dette med å si at mange tyske katolikker altså stemte på gal hest. De som har fulgt med en liten smule i tysk debatt og i forholdet mellom de to store religionsgruppene og de politiske partier der de siste årene, vil ane at det på tvers av selve valgavgjørelsen må ha foregått en nødvendig frigjøring og fornyelse av mange tyske katolikkers politiske interesse og ansvarfølelse. De velger ikke lenger som før i etterkrigstiden en *bloc*.

Det har vært noen interessante faser i den katolske debatt i Tyskland de siste årene. For det første hadde man Hochhuths «Stedfortrederen» hvor det på katolsk hold stort sett forekom en enig vurdering, på den annen side hadde man i forbindelse med Heinrich Bölls roman «Ansichten eines Clowns» plutselig sterkt divergerende synspunkter innen «den katolske leir». Ved siden av disse litterære arbeidene står så en hendelse som ikke fant sted i Tyskland, men som i høy grad angår tyske forhold, nemlig de tyske socialdemokratiske lederes besøk hos pave Paul.

Selv om Bölls bok kanskje gir et noe ensidig bilde, var det en skarp snert av sannhet i den og — den ble mottatt med bifall av nonkonforme katolske intellektuelle. Det er en gruppe som vanligvis politisk sett er motstandere av det kristlig-demokratiske parti, CDU og som derfor har betraktet Kirkens noe massive støtte til partiet som et misbruk av den religiøse autoritet. Støtten til CDU, sier de, springer ut av tysk katolisismes faste forankring i et borgerlig miljø, av at den er seg selv nok.

En fremtredende venstrekatolsk kritiker er professor Walther Dirks som i det politiske og kulturelle organ «Frankfurter Hefte» offentliggjorde en artikkel, «I Rom og Fulda» hvor han åpent påsto at det hersket et misforhold mellom de tyske biskopers klare motstand mot konservative kretser på Konsilet og deres stillingtagen i innenlandske spørsmål.

Kritikken var ikke uten virkning, og det ble arrangert et møte i det katolske akademi i München. Det ble en diskusjon mellom Dirks og en annen fremtredende venstrekatolikk, Amery på den ene side, og den berømte konsilteolog Rahner og jesuitt-pateren Semmelroth på den andre. Til stede var dessuten et mektig oppbud av geistlige og legfolk med kardinal Döpfner i spissen. Og hva skjedde? Når man tar med i betraktning den bitterhet som debatten opp til dette punkt var ført med, klarte man å nå frem til en forbløffende grad av enighet. I virkeligheten hadde jo teologen Rahner på sitt felt vært i det samme motsetningsforhold til enkelte autoriteter utenlands som venstrekatolikkene i Tyskland til sine biskoper, og det var kanskje en av grunnene til at man kom frem til et forhandlingsgrunnlag.

Typisk nok ble det en av kardinalens medarbeidere som også til slutt understreket at man måtte sette seg det mål at den katolske kirke kom til å stå nøytral i forholdet mellom CDU og det tyske socialdemokratiske parti. (Derimot anses «de frie demokrater» fra et kirkelig synspunkt for å være et mer tvilsomt foretagende — til tross for koalisjonen med CDU.)

Neste etappe kom da de tyske socialistlederne besøkte paven i Rom. Uansett enighet om nøytralitet på det forannevnte møte, ble det nok noe oppstandelse i CDU-kretser på grunn av den audiensen. Men det var kanskje en bakgrunn også for dette møte. Det er en kjent sak at den katolske kirke har vært meget avvisende overfor socialdemokratene i Tyskland og Østerrike på grunn av kulturpolitiske spørsmål. I overensstemmelse med gammel tradisjon har socialdemokratene på sine programmer gått inn for å bekjempe den kristne innflytelse i skolene — en innflytelse som naturlig nok ble særlig sterk der hvor CDU hadde majoritet.

I begynnelsen av 1957 møttes imidlertid fremtredende socialdemokrater med representanter for sosialt innstilte katolske kretser, og det ble fra begge sider gjort meget for å forbedre

*Blyvinduer
Glassmalerier*

til kirker og kapeller

~~~~~

G. A. LARSEN

ETABL. 1885

*kunst- og bygningsglassmester
Speilfabrikk*

NORDAHL BRUNS GATE 7, OSLO

Forfatteren Heinrich Böll — en radikaliserende innflytelse i tysk katolisisme.

«Sluttet enhet» var engang grunnloven for tyske katollikers politiske engasjement — og deres eneste vei til likestilling og innflytelse. Idag forandres mønsteret — konfesjonen bestemmer ikke like sterkt deres stemmegivning.

forholdet mellom partene. Resultatene av dette møtet satte videre spor etter seg i det kjente Godesbergerprogram av 1959 hvor det heter at socialdemokratiet ikke vil drive noen forkynnelse hva angår «de evige sannheter». Partiet nærer aktelse for menneskers religiøse standpunkter, standpunkter som «hverken noe politisk parti eller staten bør ha noe å bestemme over».

En slik uttrykkelig erklæring om inkompetanse var noe ganske nytt for det marxistisk pregete tyske socialdemokrati. Naturligvis henger den endrede holdning sammen med et ønske om å få brutt en motstandsfront i det politiske liv, men det var også ganske enkelt her tale om en utvikling i forholdet stat—kirke på samme måte som i andre velferds- og velstandsstater.

Så langt om situasjonen før valget. De tyske biskoper sendte ut en erklæring før selve valgdagen som egentlig bare var en oppfordring til katolikker om å bruke sin stemmerett, typisk nok innløp straks takketelegrammer både fra CDU og SPD.

Men ingen ante noe om hva de siste årenes uro kunne bety.

Med valgsifrene foran oss kan vi ane en ny situasjon. Altså til tross for den klare CDU-seiren, sett samlet. I den høyt industrialiserte delstaten Nordrhein-Westfalen gikk SPD frem med over 5 prosent, mens CDU gikk noe tilbake, 0,5 prosent. Men de kristelige demokratenes tap var helt begrenset til katolske områder. Mest markert, 4 til 5 prosent, var dette i industrier som Bottrop, Gelsenkirchen og Wanne-Eickel, men man kjente en lignende tendens også i mindre «katolske steder» som Paderborn og Kleve hvor CDU gikk ned 2 til 3 prosent. Likeledes på landsbygden omkring Münster.

I det nesten $\frac{3}{4}$ katolske Saar så man det samme. CDU gikk tilbake med over 2 prosent, mens SPD gikk frem med mer enn 6 prosent. I Rheinland-Pfalz hvor det er omtrent den samme konfesjonelle fordeling som i Nordrhein-Westfalen var den socialdemokratiske fremgang 3,2 prosent, CDU gikk frem med 0,4 prosent.

Valgutfallet i de nordiske delstatene, i det man kaller det protestantiske Nord-Tyskland ble et helt annet. Her innskrenket SPD's økning til 1 eller 2 prosent, mens CDU øket stemmetallet med 6 eller 7 prosent. Tendensen er den samme i steder som storbyen Hamburg og jordbruksområdene i Schleswig-Holstein. Felles for disse delstatene er at katolikkene der utgjør

en liten minoritet. Samlet hadde SPD i Nordtyskland ved forrige valg, i 1961 et forsprang på CDU med 2, 5 prosent, i år ble resultatet omvendt.

Dette er selvfølgelig bare noen spredte eksempler, men interessante er de. I alle tidligere forbundsvalg har det sett ut som katolske velgere har utgjort minst 60 prosent av dem som stemte CDU/CSU. I årets valg kan det tilsvarende tall ikke ha oversteg 55 prosent. Minst hver tredje katolikk her stemt SPD mot omkring hver fjerde i 1961. På den andre siden har aldri en så stor andel av protestantene valgt CDU, ca. 40 prosent. Av «de frie demokrater» velgere virker det som bare noe over 20 prosent er katolikker.

Hele regjeringskoalisasjonens velgermasse ser derfor ut til å være ganske jevnt fordelt på de to hovedkonfesjonene. I Nord-Tyskland har protestantene i høyere grad enn tidligere stemt CDU, i Rhinlandet har mange katolikker gått over til SPD.

Tendensen her kan illustreres med en tabell:

	1961	1965
Nord-Tyskland:		
CDU	37,5	44
SPD	40	41,5
FDP	14	10
Rhinlandet		
CDU	48	47,5
SPD	36,5	41,5
FDP	12	8

Så langt tallene. Det er sikkert altfor oppfinnsomt i denne forbindelse å peke på at en herre som Heinrich Böll bor midt i dette Rhinland.

PATER VANNEUFVILLE TAKKER

Overveldet av alle de gode hilsener, ønsker og gaver som nådde meg på min 75-års-dag, og ute av stand til straks å nå alle med min dypfølte takk, må jeg få lov til å uttrykke den på denne måte og forsikre om min forbønn for dere alle.

M. G. VANNEUFVILLE O. P.

LITTERATUR

Martyrene

Richard Kim:
«Martyrene» — Cappelen.

I våre dager da det er forbløffende mange unge forfattere som blir verdensberømte på en uke — og like fort glemte igjen, er det godt å lese koreaneren Richard E. Kim. Han er riktignok berømt allerede i reklamen, men jeg håper også at han snart blir virkelig kjent og lest, verden over. For i en flom av unge, forbløffende skrivekyndige unge som ofte bare mangler en liten ting: noe å skrive om, trer Kim inn på arenaen med en moden, spennende og vitende bok om tvil og tro. Ikke for intet er hans arbeide tilegnet den avdøde franske Nobelprista-

geren Albert Camus, akkurat som Camus er Kims diktning religiøs i ordets egentlige forstand. Her er virkelig tvil satt opp mot tro, det går på livet løs både for personene i boken, forfatteren og leseren. Jo, dette er sandelig en bok Cappelen har ære av i høst, tro om det kommer ut mer enn en håndfull som kan måle seg med denne debutromanen.

Hermed er boken altså, hvis ingen ennå har forstått det, anbefalt på det varmeste.

Kim ble født i Nord-Korea i 1932, flyktet over grensen sydover da hans far ble arrestert i 1945 og var student i Seoul da kommunistene angrep Syd-Korea. Han tjenestegjorde i fire år som offiser. — Etterpå har han studert med stipendium i USA, tatt hele tre eksamener, er for tiden lærer ved et universitet i California — og har altså skrevet en bok. I følge de data som foreligger om den unge Camus-beundrer, er denne boken snart oversatt til 10 språk.

Hva handler martyrene om?

Like før de sydkoreanske styrker erobret Yyonggyang under motoffensiven

nordover, hadde kommunistene arrestert fjorten kristne prester. Tolv av dem ble henrettet, to av dem ble spart. Hærens politiske etterretningsavdeling vil gjøre de tolv til martyrer: det er god propaganda. Men hvis nå, som det plutselig antydes fra en krigsfange, de tolv ikke døde som martyrer, hva så? Interessen samler seg om presten Shin, den ene av de to som ikke ble drept. Rett og urett, mot og feighet, tvil og tro, i isnende kalde dager og netter i den erobrede byen spilles et spill om menneskesjeler som har fått noen til å sammenligne Martyrene med Graham Greenes: Makten og æren.

Vi kan bare gjenta anbefalingen. Selv om han skriver så godt at vi holdt på å fryse ihjel under besøket i Pyongyang.

A. R.

FYRINGSØLJE

brukes av

St. Olavs kirke	}	Oslo
Bispegården		
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Dominikus kirke		
Lunden Kloster	}	Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet	}	Bergen
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke	}	Bergen
Vår Frue Kirke		
Marias Minde		
St. Franciskusøstrenes Møderhus		
Øyenklinikken	}	Hammerfest
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar		
St. Elisabeth Inst.	}	Hønefoss
St. Mikael's Kirke		
St. Mikael's Prestegård	}	Lillestrøm
St. Theresia Hosp.		
St. Franciskus Hosp.		
St. Magnus Kirke	}	Tromsø
St. Magnus presteg.		
St. Elisabeth Hosp.	}	Trondheim
Vår Frue Kirke		
Bispegården	}	Tønsberg
St. Olavs Kirke, Bispegården		
St. Olavs kirke	}	Tønsberg
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinik		

Ved bestilling av olje:

Oslo 68 34 60 - Service 68 34 69

Skaffer De
ST. OLAV nye lesere?

FRANCISKUSHJELPEN, OSLO

Urtegt. 29 II, tlf. 68 08 68
Kontortid 12—13
mand., onsd., fred.

LEGMANNSRÅDET OSLO KATOLSKE BISPEDØMME

Kontortid hver onsdag kl. 18—20 i
Akersv. 5, 1. etg. Tlf. 41 04 41.

KATOLSK INFORMASJON

Studiebrev.

Skriv etter prospekt.

P.boks 3664 gl.b. Oslo 1.

OSLO KATOLSKE MENIGHETSPLEIE

Kontortid hver onsdag kl. 11—13.
Akersv. 5, Oslo.

Kirkeguttekor

ST. HALLVARD-GUTTENE

Dir. ØISTEIN VOGT

Enerhauggt. 3 - Tlf. 68 55 82

Skriftlig søknad.

Juleheftet

KIMER I KLOKKER

vil ikke utkomme i år

ST. OLAV FORLAG

PATER GUSTAV DE PAEPE

TO BISKOPERS MINNEORD

«St. Olav» har fra Rom mottatt disse minneord fra den tidligere og den nåværende katolske biskop av Oslo:

Meldingen om Pater Gustav de Paepes bortgang har smertet oss dypt.

Han synes å ha gått like stillferdig bort som han hadde ferdes iblant oss.

Vi minnes særlig hans uselviske og oppofrende prestelige liv. En prest som levde som han lærte.

Mange er de både katolikker og ikke-katolikker, prester, søstre og legfolk som i alle de år Pater de Paepe virket i vårt land er blitt hjulpet og beriket gjennom hans alltid kjærlighetsfylte omsorg.

Den norske misjon var kommet til å oppfylle ham helt, slik at han, da han ikke lenger kunne skjønne sitt hverv som sogneprest, naturlig ba om å få bli i vårt bispedømme.

I takknemlighet for alt hva Pater de Paepe har ydet og gitt, men ikke minst har vært, vil vi ikke glemme å be for ham, nu da han står overfor det egentlige og store i menneskets bestemmelse.

Måtte Gud ta nådig og kjærlighetsfullt mot sin tjener.
Rom, 18. oktober, 1965

† John Willem Gran

† Jacques Mangers

* En fransk jesuittmisjonær, Jacques Berthieu som i 1896 ble skutt og kastet til krokodillene på Madagaskar, ble saligkåret under en høytidelighet i Peterskirken den 17. oktober.

* Kilder i Vatikanet hevder, ifølge AP, at pave Paul overveier utnevning av flere medlemmer av kardinalkollegiet. I den forbindelse mener enkelte observatører at et antall ikke-italienere i den

HOUMS BOK — — —

(Forts. fra s. 331)

fremfører mot den pietistiske fløy i den norske kirke er ikke uten vekt. Men hvis ensidighet er uhederlighet da kan Philip Houm selv vanskelig unngå en slik karakteristikk.

Når dette er sagt, så skal det også sies at Houms bok inneholder mange verdifulle synsmåter og iakttagelser. Det har tydelig vært hans hensikt å slå til lyd for en ærlig og redelig debatt om kristendommens stilling i det norske folk. Og debatt vil boken sikkert vekke, så utfordrende som den er i mange av sine påstander. Hvis en slik debatt kan føre til en avklaring av vesentlige sider i norsk kristendomsforståelse, da vil boken kunne vise seg å ha hatt en viktig misjon. Det gledelige er jo at vi her står overfor en kulturpersonlighet som tar spørsmålet om kristendommen alvorlig, ja som ønsker å fremme kristendommens sak i Norge. Spørsmålet er bare om forsvaret av kristendommen må skje ved å angripe kirken. Houms angrep gjelder Den norske kirke. Men bak den er det selve kirken, slik den gjennom de felleskirkelige bekjennelser forstår seg selv, han angriper. Derfor angår hans bok like fullt også oss katolske kristne. Her kan vi ikke annet enn å gjøre felles sak med lutherske kristne som i de grunnleggende kristne trosanliggender står på samme standpunkt som oss: at Mannen fra Nasaret er den oppstandne og levende Herre Jesus Kristus.

Finn D. Thorn, O.P.

romerske sentraladministrasjon vil få «den røde hatt». Samtidig går det forlydender om at nye kardinaler fra Afrika, Asia og Latin-Amerika vil bli utnevnt til viktige poster i kurien.

HØNEFOSS		
Mineralvann og øl A/S HØNEFOSS BRYGGERI Agenter for Nora Fabrikker A/S Farris A/S Frydenlunds Bryggeri A/S Ringnes Bryggeri A/S Schous Bryggeri	ALF HELGESEN Elektrisk forretning Tlf. 185 — 430	INGA FALCK A/S <i>Manufaktur - Utstyrsvarer</i> <i>Damekonfeksjon</i>
DRAMMEN GUSTAV THIELEMANN Pølse- og hermetikkfabrikk Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN		HØNEFOSS RØRLEGGEBEDRIFT Autorisert rørlegger
TYRILYS ^{A/S} TYRI FABRIKKER Drammen Har også landets eneste bivokspresseri		DRAMMEN GUSTAV BØHM & SØN A/S Bakeri og Konditori Drammen

* Kardinal König, lederen av det nye Sekretariat for ikke-troende har i et intervju sagt at visse kristne impulser idag merkes som en økende kraft i Sovjetsamveldet. Det er mulig kommunistene begynner å finne bevis for at religion er et åndelig behov for alle mennesker, i alle samfunn, sa han.

* En uttalelse om fødselskontroll fra 37 universitetsfolk og geistlige i USA er overrakt den pavelige kommisjon som studerer disse problemer. Etter hva det opplyses sier majoriteten av underskriverne at de ikke finner at de normer man hittil har hatt er endelige. Det er også en del av den egentlige plan med ekteskapet at barna skal oppdras i kjærlighet i et harmonisk, kristent miljø, heter det. For å bevare et slikt miljø kan det være nødvendig at ektefellene lever sammen seksuelt selv om et nytt svanerskap ikke kan forsvares.

* I en lignende undersøkelse som er foretatt i England av The Newman Association mente 68 prosent av de av medlemmene som ble spurt at det burde overlates til de enkelte ektepar å bestemme de midler de ville bruke for fødselskontroll. Rapporten hevder at majoriteten er lydige mot Kirkens regler om disse spørsmål, men at de ikke er overbevist om at det nåværende standpunkt er riktig.

* De katolske biskoper i Jugoslavia har sendt ut et hyrdebrev som bl. a. oppfordrer foreldrene til å ta på seg ansvaret for å gi barna den første religionsundervisning. Dessverre kjenner vi til at det også i dag eksisterer visse forsøk på å begrense og hindre religionsundervisningen, heter det. Vi erklærer at disse forsøk er et overgrep mot foreldrenes rettigheter.

LESERNE SKRIVER

«I Rom blir Kirkens fremtid til»

Herr redaktør.

Jeg ber redaksjonen og lesere om unnskyldning for at jeg atter tar pennen i hånd i kommentar til — denne gang — en overskrift i bladet.

Det er ikke min akt å betvile eller enda mindre motsi den sannhet at det pågående konsil har og vil komme til å ha den største betydning for den katolske verdenskirke i mange kommende slektledd. Det gjelder det siste nesten enstemmige vedtak om den fulle reli-

KRISTIANSAND S.

dampbageriet

KRISTIANSAND S.

CHRISTIANSANDS BRYGGERI

SJØLYST ENGROS

KRISTIANSAND S.
Telefon 29 555

SIGURD SØRENSEN
Begravelsesbyrå

Holbergsgt. 15 — Tlf. 22 153 — 25 717
Egen likbil for transport

Konditori og Kafé

AGDER MEIERI

Kristiansand S.

AGDER SAMSLAKTERI

Tlf. 21 300 - 22 033
Kristiansand S.

KRISTIAN FRIVOLD

Kjøtt & Pølsevarer

Tlf. 22 175 — Kristiansand S.

*Kristiansands Glasmagasin
Bjød. Grønningstøt*

Reinhartsen & Co.

FISKEFORRETNING

Tlf. 25 884 - 22 932

Telefon 22 281

Skippergt. 41

EMIL SYVERTSEN
Skotøyforretning

Eldste forretning i bransjen.

Etabl. 1870

Kristiansand S.

BOKHANDELEN
i Sparebankbygningen Kristiansand S.

A. KRUSE SMITH

Entreprenørforretning

KRISTIANSAND S

C. P. WINTERSBORG

Spesialforretning i

AMATØRFOTO og FILM

Sparebankgården — Tlf. 22 016

Ole Moe
TIDL. TORIAS TORJUSSEN

Bygningsartikler — Jern & Stål m. m.

Tlf. 24 452

gionsfrihet for alle, som kristen sannhet og rettesnor. Det gjelder slike spørsmål som liturgi og definisjonen av Kirkens identitet som Guds folk, osv.

På den annen side bør det vel ikke glemmes at Kirkens fremtid *også* ligger på et annet plan, nemlig i det stille, ustanselig pågående apostolat i de mange små og større menigheter omkring på den hele planét. Konsilet trekker opp retningslinjene i arbeidet for fremtiden. Kirkens geistlighet må derfor være informert og lydhør. Hva imidlertid ikke må glemmes er at et meget stort antall av de troende ikke kan ventes å ha så utpreget grad av forståelse av og derfor interesse for hva som foregår. Mens konsilet derfor arbeider på langt plan må den enkelte geistlige fortsatt ta dagens egne problemer opp til løsning og betjene menneskene etter deres aktuelle forutsetninger.

For å belyse dette spørsmål kan jeg ikke annet enn å ta frem Ibsens ord fra «Peer Gynt» som finnes i Prestens tale: «Han var en kortsynt mann. Utover ringen av dem ham nærmest stod, han intet så. For ham lød meningsløst som bjelders klingen, de ord der malmfullt skulle hjerte nå. Folk, fedreland, det ly-

sende, det høye, stod stedse slørt av tåker for hans øye. Men han var ydmyg, ydmyg, denne mann — —.» Og videre: «Slet borger var han. Og for stat som kirke et gagnløst trær. Hen hist på heien inne, i slektens snevring, hvor han så sitt virke, *der* var han stor, fordi han var seg selv.»

Det norske folk er, var og vil vel alltid bli et folk av individualister. Storparten er vel slike som har storheten i seg i den krets og i det lille miljø de hører hjemme. Det er godt å regne med dette i det stille arbeid som er Kirkens fremtid her hjemme. Det er «Guds ord» og eventuelt den fulle forståelse av hva Guds ord kan gi den enkelte gjennom Kirken som er avgjørende i den norske, slett ikke irreligiøse bevissthet. Vår oppgave er i all enkelhet å gi disse mennesker «det daglige brød» i kristen forstand. Det var godt om begge våre publikasjoner, når nå konsilet snart er tilende, i sterkere grad la dette til grunn for sin virksomhet.

H. Kielland Bergwitz.

* Vatikanets pressekontor har dementert forlydender om at paven skal besøke Polen i mai 1966.

* Arbeidere er i full gang med å ominnrede to store haller i Vatikanet som skal brukes til møterom for det nye senat av biskoper fra hele verden.

* Biskopen av Gwelo, Rhodesia, mgr. Haene har reist tilbake til sitt land fra Rom. Han skal i en eventuell krise opptre som talsmann for landets katolske biskoper. Det er kjent at de lenge har vært mot den politikk regjeringen fører, og de har i en erklæring sammen med ledere for andre kirkesamfunn i landet sagt at enhver endring i landets forfatning bare kan foretas etter at spørsmålene er forelagt hele folket til avstemning.

ARENDAL
Hiis Blomsterforretning
Arendal Tlf. 1678
Godt utvalg i blomster

ARENDAL		
AAGE BREKKE Arendal Ur og optikk Telefon 22 595	 RUT Tlf. privat 2428 VALESEN RØRLEGGERFIRMA - Tlf. 21 301	BYGGMESTER HANS NILSEN Nesset 362 Arendal Tlf. 22 647
JOACHIM LARSEN Spesialforretning i utstyrsvarer Tlf. 21 081 - Etablert 1872	Malermester K. LØNNHAUG Kolbjørnsvik Tlf. 21 333	KARL HOLM Slakter og pølsemakerforretning Tlf. 21 134
SHELL — ARENDAL TELEFONER: Kontor 22 013 Anlegget 21 848	PEDERSEN & CO. Fiskebryggen Arendal	S. T. PEDERSEN & SØNNER A/S Bakeri og Konditori
ARENDALS MEIERI	GARTNERHALLEN Frukt og Grønsaker En gros Tlf. 24 114	PRESNO Kjøkkenutstyr - Elektriske apparater Verktøy - Oppvaskmaskiner Telefon 23 259
J. E. PEDERSEN & CO. A/S Arendal Kjøttforretning Tlf. 2360	ARENDALS FARVEHANDEL Tlf. 2050 Engros - En detalj	ADEL ELLEFSEN Aut. Installasjonsforretning Tlf. 21 756 - Arendal - Tlf. 22 460
OLAV BEISLAND (Ingv. Jenssens Etif.) Kirkegaten Kolonialforretning Telefon 1280 - 2831 - 2713	RASMUS TALLAKSEN A/S Konfeksjon - Manufaktur Telefon 21 068	M. A. STIANSEN Herreekvipering - Guttekonfeksjon Tlf. 1018

OBS: Bestilling på abonnement, annonser, og henvendelser vedr. adresseforandring, kontingent o.l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersv. 5, Oslo. Tlf. 42 31 70.

OSLO

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

OSLO

SØREN HANSEN
Kolonialforretning

Langes gt. 6 - Oslo
Telefon 20 37 24

E. Sunde & Co. Rørleggerbedrift A/s

Varme- og sanitæranlegg

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 43 22 36
Privat 55 77 87 - 69 43 72

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgate 3 b, Oslo
Telefon 33 18 34 - 33 32 37

**Til daglig
nytte
og glede**

Omslag til
TELEFONKATALOGEN

i florentinsk
lærplastikk med
dekorative preg.

Ensfarget kr. 15,—
Flerfarget kr. 18,—

Vi sender også pr.
postoppkrav.

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Farvehandlvarer
Kjøkkenutstyr

THIIS & CO. A S

Haakon VII's gt. 1, Oslo
Sentralbord 41 77 30

WISBECH

ARTIFISIELSELSKAP
MAJORSTUA - OSLO
MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

NORENBERG & CO. A.S

MARGARINFABRIKK

OSLO

Leverandør av den bekjente
«NOCO» margarin

HØYESTERETSADVOKAT

GEORG LOUS

DRAMMENSYN. 4 - OSLO

Galligani

STORTINGSGT. 22
NEDRE SLOTTSGT. 25
OSLO